

УДК 811.111

**DEFINING THE LINGUISTIC STATUS OF PAREMIAS
ПРОБЛЕМА ВИЗНАЧЕННЯ ЛІНГВІСТИЧНОГО СТАТУСУ ПАРЕМІЙ****Leshchenko H.V. / Лещенко Г. В.***d.philol.s., prof. / д.філол.н., проф.*

ORCID: 0000-0002-5316-0628

Cherkasy State Technological University,

Cherkasy, Shevchenka Blvd., 460, 18005

Черкаський державний технологічний університет,

Черкаси, бул Шевченка, 460, 18005

Анотація. У роботі розглянуто проблему визначення поняття «паремія» та схарактеризовано теоретичні підходи до її вивчення. Окремо проаналізовано властивості паремій, до яких ми віносимо семантичну цілісність, сталість, постійний компонентний склад, відтворюваність. Проаналізовано спільні та відмінні характеристики прислів'їв, фразеологічних одиниць та інших видів словосполучень.

Ключові слова: паремія, прислів'я, приказка

Abstract. The paper examines the problem of defining the concept of “paremia” and characterizes theoretical approaches to its study. The properties of paremias, to which we refer semantic integrity, stability, constant component structure, and reproducibility, were separately analyzed. Common and distinctive characteristics of proverbs, phraseological units and other types of word combinations are also learned.

Key words: paremia, proverb, saying

Вступ.

У сучасному лінгвістичному дослідженні вивченню паремій відводиться особливе місце, оскільки вони виступають ключовим елементом національного мовного фонду та відображають культурні та історичні витoki мовленнєвої спільноти. **Паремії** (народні прислів'я та приказки) відзначаються своєрідністю та виразністю і втілюють у собі багатий культурний зміст, який віддзеркалює специфіку лінгвокультурного та етнокультурного підґрунтя.

Основний текст.

Паремії, як вирази народної мудрості, що виникають зі спостережень за навколишнім життям і походять із різних джерел народної словесності, є об'єктом вивчення різних наукових дисциплін, таких як фольклористика, пареміологія, етнографія, літературознавство, історія тощо. У лінгвістиці паремії досліджуються з точки зору семантики, стилістики та функціонування в різних мовах [1, с. 5-6].

Дослідники паремій загалом поділяють думку про те, що ці мовні вирази володіють такими основними характеристиками, як семантична цілісність, сталість, постійний компонентний склад, відтворюваність і здатність виражати певні граматичні категорії, які є загальними для всіх фразеологічних одиниць мовного рівня [2, с. 89-91]. Згідно із З. Коцюбою, прислів'я та приказки розглядаються як особлива група мовних одиниць комунікативного типу в межах фразеологічного рівня. Незважаючи на усі спроби структурних пареміологів створити систему паремійних моделей, вони визнають, що ця група не є однорідною за структурою, семантикою та функціями [там само].

Визначення поняття «паремія» є складним і не має чіткого формулювання. Згідно з Великим тлумачним словником сучасної української мови, до класу паремій належать прислів'я і приказки (які становлять основний масив, приблизно три чверті паремійного фонду), промовки, загадки, прикмети, «ділові» вислови, повір'я, «віщі» сни, ворожби, задачі, головоломки, скоромовки, пустомовки, замовляння, небилиці, нісенітниці, одномоментні анекдоти, казкові формули і т.д. [3, с. 887].

Мовознавці вказують на те, що паремії відрізняються від інших словосполучень кількома характеристиками. Зокрема, вони вирізняються повнотою самодостатньої завершеної думки з точки зору семантики. Часто паремії мають двоскладову конструкцію та властивий їм усталений порядок компонентів, що стосується їхньої структури.

У лінгвістиці існують два рівноправних підходи до вивчення паремійних одиниць: нефразеологічно-орієнтований та фразеологічно-орієнтований. Основні характеристики фразеологічних одиниць та прислів'їв переважно співпадають: обізнаність мовців із пареміями у конкретній мові та соціумі, відтворюваність у мовленні як самостійної мовної одиниці, стійкість, образна вмотивованість, емоційно-експресивна оцінка і стильова забарвленість тощо. Саме тому фразеологічно-орієнтований підхід лежить у підґрунті більшості робіт, присвячених аналізу паремій у різних мовах.

Висновки.

Проблема визначення сутності поняття «паремія» і досі залишається відкритою, оскільки йдеться про феномен, який по суті є міждисциплінарним, а вибір підходу до його тлумачення (нефразеологічно-орієнтований чи фразеологічно-орієнтований), як правило, зумовлений цілями і завданнями наукового дослідження. Перспективи подальших наукових розвідок полягають у виопрацюванні універсальних критеріїв вирізнення паремій серед схожих мовних явищ та їх системному описі.

Література:

1. Березовська-Савчук Н. А. Структурні особливості паремій із предикатами стану в українській мові // Філологічні студії. 2015. Вип. 12. С. 5-13. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/268531087.pdf>
2. Коцюба З. Г. Лінгвістичні аспекти дослідження прислів'їв і приказок // Лінгвістичні студії: [зб. наук. праць]. Д.: ДонНУ, 2012. № 24. С. 74-79. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/3579/Kotsiuba.pdf?sequence=1>
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / укл. В. Т. Бусел. К., Ірпінь: Перун, 2005. 1728 с.

Стаття відправлена: 20.04.2024 р.

© Лещенко Г. В.